

ע"פ 5602/22 - מדינת ישראל נגד פלוני

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעוורים פליליים

ע"פ 5602/22

לפני:
כבוד השופט י' אלרון
כבוד השופט א' שטיין
כבוד השופטת ר' רונן

המעוררת:
מדינת ישראל

נ ג ד

המשיב:

פלוני

ערעור על גזר דיןו של בית המשפט המחוזי חיפה
(השופט א' סלאמה) שניתן ביום 13.7.2022 בת"פ
19130-12-21

תאריך הישיבה:
(8.9.2022) י"ב באלו התשפ"ב

בשם המעוררת:

עו"ד שאל כהן

בשם המשיב:

עו"ד יוסף שלבי

פסק דין

השופט א' שטיין:

עמוד 1

1. לפנינו ערעור המדינה על גזר הדין מיום 13.7.2022 אשר ניתן על ידי בית המשפט המחוזי חיפה (השופט א' סלאמה) בת"פ 19130-12-21. בית המשפט המחוזי השית על המשיב, לצד עונשים נלוויים, מסר בפועל למשך 18 חודשים בעקבות הרשעתו - על-פי הודאותו, אשר נמסרה במסגרת הסדר טיעון - בנסיבות נשק שלא כדין, עבירה לפי סעיפים 144(ב), רישא, ו-144(ב), סיפא, לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק ועבירת הנشك, בהתאם), וכן בהפרעה לשוטר במילוי תפקידו, עבירה לפי סעיף 275 לחוק, ובכינויו ושיהה בישראל בגין החוק, עבירה לפי סעיף 12(1) לחוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952 (להלן: העבירות הנלוות).

העובדות

2. להלן הרקע העובדתי של בסיסו ניתן גזר הדין קמא:

המשיב הוא תושב ג'נין, עיר הנמצאת בשטחה של הרשות הפלסטינית. המשיב אינו מורה להיכנס לישראל. חurf זאת, בשעות הערב של יום 26.11.2021, כשהmeshiv ברכב אשר נסע ברחבי העיר אום אל-פאחים שבשבט שכם ישראל: כאשר הוא נושא על גופו, ללא היתר כדין, אקדח פראבלום חצי אוטומטי עם מחסנית וכדורים תואמים (להלן: הנشك). כאשר נהג הרכב התבקש לעזרה לבדוק שוטרים, יצא המשיב מהרכב, כשהוא נושא עמו את הנشك, והחל להימלט מהשוטרים. אחד השוטרים רדף אחרי המשיב וצעק לעברו "עצור, משטרת!". המשיב לא שעה לкриאה זו, המשיך להימלט, ואחריו שנטפס נאבק בשוטר. לבסוף, נעצר המשיב בעזרת שני שוטרים נוספים והנشك שהוא בחזקתו נתפס.

גזר הדין קמא

3. בטיעונה לעונש, הדגישה המדינה את חומרתן היותר של עבירות נשק ועמדת נסיבותיה המחייבות של עבירת הנشك והעבירות הנלוות אשר בוצעו על ידי המשיב. במסגרת זו, טענה המדינה למתחם ענישה אשר נע בין 32 ל-52 חודשים מאסר לRICTO בפועל.

4. מנגד, טען המשיב כי מדובר בנשיות נשק קצרה מאד, עד כדי "רגעית", חוזר על הודאותו, הביע חרטה על מעשיו, הצבע על עברו הנקוי מפלילים, פירט את בעיותיו הרפואיות, והlion על כך שנוסף הרכיב האחרים לא הובאו לדין. המשיב טען למתחם ענישה שבין 10 ל-18 חודשים מאסר וביקש שייגזר עליו עונש אשר נמצא בתחום המתחם.

5. בית המשפט המחוזי פירט ו שקל את מכלול נסיבות המקלה, עמד על מדיניות הענישה שבית משפט זה קבע ביחס לעבירות נשק בפסיקתו - ובפרט, בפסק הדין המנחה אשר ניתן בע"פ 4406/19 מדינת ישראל נ' סובח (5.11.2019) (להלן: עניין סובח) - והגדיר את מתחם הענישה הראי כנע בין 16 לבין 40 חודשים לRICTO בפועל.

6. במסגרת התאמת העונש לנסיבותו של המשיב, זקף בית המשפט המחוזי לזכות המשיב את הודאותו, אשר

חסכה זמן שיפוטי יקר, את מצבו הרפואי הלא שפיר, וכן את העובדה אדם צעיר (בן 27) שלא נרשמה לחובתו עד כה שום הרשעה בפליליים. לściוקם, קבע בית המשפט כי "צבר זה של שיקולים לקולא, לרבות העובדה שההשך נתפס [...] יש בו להטות את הcape עד כדי העמדת עונשו של הנאשם סמוך מאד לרגע המתחנן של המתחם". על יסוד שיקולים אלה, קבע בית המשפט כי הנאשם "ישלח לכלא לתקופה של 18 חודשים בלבד. בית המשפט הטיעם, כי לדידו עונש זה, יחד עם העונשים הנלוויים שראה להטיל על הנאשם - מאסר מותנה וקנס בסך של 2,500 ש"ח - יגשים את עיקרונות ההלימה ויקיימ אמת דרישות ההרתקעה.

טענות הצדדים

7. המדינה טעונה כי עונש המאסר שהושת על הנאשם סוטה לפחות במידה ניכרת מרמת הענישה שבית משפט זה קבע ביחס לעבירות נשק בכללותן. המדינה סבורה אפוא כי עונש זה קורא להתערבותינו. המדינה מפרשת וטווענת כי חומרתה של עבירות נשק אשר בוצעה על ידי הנאשם - יחד עם העבירות הנלוויות, אשר מעיצימות חומרה זו ומסמנות את הנאשם כמו שנש��פת ממנו סכנה רבה לציבור - חייבה את בית המשפט להטיל על הנאשם מאסר מאחרוי סORG ובריח לתקופה ממושכת יותר.

8. מנגד, סומר הנאשם את ידיו על גזר הדין אשר ניתן בעניינו ועל שלל נימוקיו. במסגרת טיעונו כאמור, הציג בפניו בא-כח הנאשם שורה של גזר דין אשר ניתנו על ידי בית המשפט המחויזים בעניין של עבירות נשק, ובגדרן הוטלו על נאשמי עונשי מאסר לתקופות שאין שונות באופן מהותי, אם בכלל, מתקופת המאסר שכאמור נגזרה על הנאשם המדינה בחרה שלא לערער על גזר דין אלה. זאת ועוד, ערעוריהם של נאשמי אשר ראו לנכון לערער על עונשייהם בפני בית משפט זה נדחו.

דין והכרעה

9. דין עם המדינה.

10. גזר הדין שניתן בעניינו של הנאשם, כמו גם גזר הדין האחרים אשר צוטטו לפניו על ידי סניגורו, מעידים על כך שמדינה הענישה בעבירות נשק שבית משפט זה קבע בשורה ארוכה של פסק דין הופנה אך באופן חלקי - וחבל שכך.

11. בעניין סובח, עמד חברותו, השופט י' אלרון (בהתאם השופט מ' מוז ובಹסתמתו שלו) על המציאות העוגמה שהשימוש הלא חוקי בנשך חמ - אשר נעשה כמעט מדי יום ביום - היה חלק בלתי נפרד ממנה. במסגרת זו, ציין השופט אלרון כי מציאות זאת כפתה علينا צורך חברתי דוחוף ואקטואלי להחמיר עם עברינו נשק לסוגיהם; ואלה היו דבריו:

"[...] לעיתים מדיניות הענישה הנוגעת ביחס לעבירה מסוימת אינה מספקת, ועל בית המשפט להורות על החמרה בענישה על מנת לקדם ולהגן על הערכים אשר ביסודה, ובכך לבלום את נפיצותן של עבירות מסוימות ההופכות ל"מכות מדיניה", ולתת ביטוי לחומרה שיש לייחס להן. המקורה שלפנינו נמינה לטעמי עם אותן מקרים חריגים אשר בהם נדרשת התרבותו של בית משפט זה בשבתו כערצת ערעור, וזאת לנוכח מדיניות הענישה המחייבת אשר יש לנקט כלפי

עבירות הכלולות שימוש בנשק חם כאמצעי ליישוב סכסוכים. השימוש בנשק חם ככלי ליישוב סכסוכים הפרק לרעה חולה, וcumsha של יום בימנו גובה חי אדם ולעתים אף את חייהם של חפים מפשע אשר כל חטא היה כי התהלו בו אותה עת ברוחבה של עיר. בשנים האחרונות אף חלה עליה מתמדת במספר אירוני היידי המדויקים למשטרה [...]. על רקע המציגות אונתא לנו חווים למרבה הצער מדי יום, אנו עדים לקריאה ציבורית נרגשת להגברת האכיפה כלפי עבירות נשק - ולהחמרה במדיניות הענישה הנוגנת". (ראו עניין סובח, פסקאות 15-16).

12. בית משפט זה ישם את מדיניות ההחמרה האמורה ביחס לכל עבירות נשק בשורה ארוכה של פסקי דין (ראו, למשל: ע"פ 5522/20 חלייל נ' מדינת ישראל (24.2.2021) (להלן: עניין חלייל); ע"פ 4207/21 נורי נ' מדינת ישראל (28.7.2021) (להלן: עניין נורי); ע"פ 4456/21 מדינת ישראל נ' ابو עבssa (23.1.2022); ע"פ 8869/21 מדינת ישראל נ' קואסמה (13.3.2022) (להלן: עניין קואסמה); ע"פ 21/21 מדינת ישראל נ' ביטון (14.2.2021) (להלן: עניין ביטון); ע"פ 579/22 מדינת ישראל נ' טחאיינה (13.6.2022)).

13. מדיניות בלתי-מתאפשרת זו קיבלה באחרונה ביטוי סטטוטורי בסעיף 144(ז) לחוק אשר חוקן במסגרת תיקון מס' 140 (ראו: חוק העונשין (תיקון מס' 140 - הוראת שעה), התשפ"ב-2021, ס"ח 2938).

14. למיניות זו התייחסתי ונთתי הסבר מפורט בעניין ביטון, בהסכם הנשייה א' חיות והשופט י' וילנר:

"עבירות נשק לסוגיהן היו זה מכבר למכת מדינה. האיסורים על עבירות כאמור אינם להגן על ערכיהם חברתיים שכולים שמירה על חי אדם ועל שלמות גופו, וכן שמירה על סדרי חיים תקינים ושלוים שאינם מופרעים על ידי איש האוזח באקדח, ברובה, או בתת-מקלע. יתרה מכך: עסוקין באיסורים על מעשי הכנה לקראת ביצועם של מעשים פליליים חמורים ומסוכנים עד-מאד, אשר נעשים באמצעות כלי ירייה ואשר כוללים איום, תקיפה, ירי במקום מגורים, גרימת חבלה והמתה. בדרך כלל, מעשי הכנה שאינם מגיעים כדי ניסיון לעבור עבירה פלילית אינם בני עונשין; ואולם, לא כך הוא כאשר מדובר במעשי הכנה שחומרתם מגיעה כדי סיכון ממשי וחמור לפרט ולחברה כאחד (ראו: ש"ז פלר יסודות בדיני עונשין 48-52 (כרך ב', תשמ"ז)). על מעשי הכנה כאלה ננענים בחומרה, ואין זה מקורי שעצם הרכישה או ההחזקה של כלי נשק ללא רשות על פי דין להחזקתו גוררת אחריה עונש מרבי של שבע שנים מסר, כאמור בסעיף 144(א) לחוק העונשין. עונש זה ועונשים אחרים, שהקלם חמורים אף יותר, אשר מוטלים על עבריני נשק, מהווים חלק ממלחמתה הבלתי מתאפשרת של החברה בנוגע לשם זילوت חי אדם והקלות הבלתי נסבלת של הלחיצה על ההדק. [...] הטלת עונשים חמורים ומרתיעים על עבריני נשק היא עיקר תרומתם של בתיה המשפט למיגור התופעה ולהרחקת העברין עם האקדח משלגרת חייהם של אזרחי מדינה שומרוי חוק". (ראו שם, פסקאות 7 ו-10; ההדגשה נוספת - א.ש.).

15. בהמשך לדברים אלה הבהרתי, בפסק הדין שניתן באחרונה בהסכם חברי השופטים י' אלרון וו' כשר, כי הענישה המחייבת והבלתי מתאפשרת כאמור צריכה לחול ללא סיגים על כל נאים בגין באשר הוא, שכן "בטיפולנו בעבירות [נשק] מסווג זה ובמציאות, להרעתה היחיד והרבבים ולהרחקת עבריני הנשק מהחברה על ידי השמתם בין כותלי הכלא לתקופות ממושכות שמעמד בכורה", ועל כן "ככלל, יעדים עונשיים אלו מוחקים ממנה וביה את בקשת העברין לשיקום [...]" גם כאשר מדובר בעברין צעיר שהסתבר לראשונה בפלילים ובקשרו לשיקום כנה ואף זוכה לתמייכתו של שירות המבחן" (ראו: ע"פ 4077/22 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (28.7.2022)). זאת, מסיבה פשוטה: "בימים קשים אלה, השיקום שבראש מעינינו הוא שיקום המרחיב הציבורី המדמים כתוצאה מעבירות נשק בלתי-

פסקות והשימוש העברייני בנסח חם." (שם). בהקשר זה אוסף ואציין את המובן מاليו: בית משפט שמקל בעונשו של עבריין נשק מכבייד על החבורה שנאלצת להגן על עצמה - על כל בניה ובנותיה - מעברייני נשק. במילאים פשוטות יותר, בהן השתמשתי בתוארית הענישה הרואה ביחס לעבירות מין, עסקינו במשחק-סקום-אפס: בית משפט שמרחם על העבריין אימן מרחם על הקורבן הבא (ראואו והשוו: ע"פ 3792/18 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 17 (11.11.2018)).

16. כעולה מפסקתו של בית משפט זה, מתחם הענישה הרגיל שראו לקבע לנאמן בגין נשיה בלתי חוקית של נשק חם במרחב הציבורי נע בין 30 ל-42 חודשים מאסר בין סORG ובריח (לצד עונשים נלוויים בדמותם של מאסר-על-תנאי וקנס) (ראואו והשוו: עניין נורי, בפסקה 12; עניין קואסמה, בפסקה 14; עניין ביטון, בפסקה 12; ועניין חלייחל, בפסקה 3 ו-10). הוא אומר: באין נסיבות מיוחדות לחומרא או לפחות, יהא זה בהחלט סביר אם בית משפט יטיל על נאמן כאמור עונש של 36 חודשים מאסר לריצוי בפועל. תקוותי היא כי אמות מידה אלה תנחנה את הערכאות הדיניות באופן שיטתי, כך שמדובר הענישה אשר נקוטה בידינו ביחס לעבירות נשק תיושם כהרכתה ובמלוא עצמתה.

17. עונש מאסר לתקופה של 36 חודשים - כפל העונש אשר הושת על המשיב על ידי בית המשפט המחויז - מתאים גם למקירה דן. מבלי להקל ראש בנסיבותיו האישיות של המשיב, אשר אכן מצדיקות הקלה מסוימת בעונשו, נסיבות אלה "מתקוזות" ונמחקoot ממנה וביה על ידי העבירות הנלוות שהלה ביצע יחד עם עבירת הנשך. עבירות אלו כוללות, ככלור, הפרעה לשוטר במילוי תפקידו וכן כניסה ושהיה בישראל בגין דוחוק. ביצועו משווה לעבירת הנשך שביצוע המשיב משנה חומרה, ומכאן הקיזז. לטעמי, ללא נסיבות מיוחדות לפחות לא כפי שמניתו, העונש שראו היה להטיל על המשיב בגין כל העבירות בהן הורשע היה עומדת על ארבע שנים מאסר לריצוי בפועל. זאת אוסף בקצרה כי העובדה שהאנשים שעמדו עמו המשיב ברכב לא נעצרו, ומן הסתם לא נחקרו, אינה בגדר נסיבה מקללה. זאת, לאחר שאין בידינו כל אינדייקציה להחזקת נשק חם על ידי מי מאנשים אלו - ודאי אם אציין זה שבינם לבין המשיב.

סוף דבר

18. המקירה שלפנינו הוא חמוץ והמשיב בהחלט ראוי לענישה מחמירה, כפי שטוענת המדינה. ברם, בית משפט זה, ביושובו על מדין כערכתה הערעור, אינו מוצא את הדין עם נאמן אשר נמצא חייב בדין אגב קבלת ערעור המדינה על קולות העונש (ראואו: ע"פ 7786/21 אזמה נ' מדינת ישראל, פסקה 67 (14.7.2022)).

19. מטעם זה, ורק בעטיו, אציג לחבריו כי קיבל את ערעור המדינה ונעמיד את תקופת המאסר שעל המשיב לרצחות בין כותלי הכלא על 28 חודשים. שאר רכיביו של גזר הדין כאמור יעדמו בעינם.

שוף ט

השופט יי אלרון:

אני מסכים.

שוף ט

עמוד 5

השופט ר' רון:

אני מסכימה.

שפטת

הוחלט כאמור בפסק דין של השופט א' שטיין.

ניתן היום, י"ח באלו התשפ"ב (14.9.2022).

שפטת

שפטת

שפטת